

Toxikomanoaren Nortasuna

Markos Tolosa

Gaiari lotu aurretik, zehaztasun batzu: Lehen-lehenik, nortasunari buruz dugun kontzepzioari dagokiona. Izan ere, hitz honekin aditzera eman nahi dena, indibiduoaren ezau-garri diren eta bakar eta bakan egiten duten koalitate heredatu eta bereganatuak dira, Fromm-ek *Etika eta Psikoanalisi* liburuan dioen bezala. Irakasle honentzat bezalaxe, guretzat hemen interes handiena duen nortasunaren zatia ez da heredatua, temperamentua; geureganatu duguna baizik, hots, karakterea —beti ere autore bedérari jarraituz—, gizonaren beharrak gizarte jakin batetako existentzi eredu berezietara egokitze dinamiko batek giza energiari ezarritako forma berezitua.

Horra zergatik mintzatuko garen toxikomanoaren zein karaktereaz zein nortasunaz modu berean, nahiz eta kontzeptu batek bestea hartzen duenaz jakinaren gainean egon.

Beste zehaztasun bat ere egin nahi genuke: gure lanari «Toxikomanoaren Nortasuna» izenburua ezarri badiogu, ez dugu esan nahi irudi-robot bat moldatu nahi dugunik, toxikomano guztiak zaku berean sartuko lituzkeena, zenbat toxikomano hainbat pertsonalitate berezi direla uste bait dugu.

Alderantziz, gisa horretan diagnostikatuak izan diren pertsonen baitan sarri xamar ematen diren ezaugarrien zerrenda azpimarratu nahi genuke.

Gehiago oraindik: Onartua dugunez karakterea gizonen behar-
rrak gizarte jakin batetako existentzi ereduetara egokitze dinamiko
bat dela, ia denen ezaugarri berdinak diren berezitasun hauek azal-
du aurretik, bidezko litzateke nolako gizakiez eta nolako gizarteaz
ari garen azaltzea.

Lan honetan, Mendebaldeko gazteria aztertuko da, 60. urteen
inguruan hasita droga-kontsumoaren arazoak afektaturik dagoen
neska eta mutilen kolektiboa: portaera indibidual soiletik harantz
dauden jarrera guztiz berriak hartzera bultzatzen duen diskurtso
kultural eta kontrakulturalean sartuta bizi dena.

Beste era batera mintzatzekotan, zergatik drogak?, zergatik he-
men eta orain?, zer esan nahi dute?, zein eratakoak? eta, zer esan
kolektibo hori bere saretan hartua daukan sistema sozialaz?

Industri produkzioa nagusi den sistema baten barruan, zeine-
tan produkzioa bizitza hobe bat lortzeko medio ez baizik helburu
bihurtu bait da, bizitza bera lanaren banaketa-prozesu gero eta
handiagoari eta mekanizazio gero eta hertsiago bati subordinatuz,
gizona makinaren zati bat bihurtu da, ez haren jaun; eta merkatu-
gai, inbertsio-objektu sentitzen. Bere helburu guztia exitoa lor-
tzean jarria duelarik, berak sortu dituen indar ekonomiko eta so-
zialen mende aurkitzen da. Ez da munduaren zentru eta gune, ez
da bere ekintzen sortzaile sentitzen, alderantziz baizik, bere ekin-
tzak eta hauen ondorioak nagusitu zaizkio.

Pertsona bezala duen balioa, bere salgaitasunean datza, eta ez
maitasun- eta arrazoimen-koalitate gizatiarretan.

Zoriona, merkatu-gai hobe eta berriagoen pareko egingo da:
musikaren, pelikulen, libertsioen, sexuaren, edarien, tabakoaren
kontsumoarekin.

Bere baitatik aldentuta bezala bizi da. Ez da gauza inor maita-
tzeko, ez arrazoimenaz baliatzeko, ez erabakiak hartzeko ere. Ez
dio bizitzari apreziorik, dena apurtu eta txikitu nahi luke; gerraren
eta robotismoaren mende sentitzen da, ondorioak agerian daudela-
rik: izpiritu gregarioa, nortasun-eza, adostasuna, pertsonen arteko
harreman axalekoak, anomia, burura datorkion guztia bat-batean
bete beharra, sexuaren estimulazio artifiziala, herstura. Horra «gu-
rari- eta satisfakzio-sistema» bilakatu den gizakia, A. Huxley-k
esango zukeen bezala.

Inguru sozial hau nortasun pasiboak eta mendeko gizakiak sortzeko lur emankorra bihurtu da: horientzat on guztien iturria kanpoan aurkitzen da, dena egina eman dakien espero dute, beti maitatuak izatea irrikatzen, ahulegiak direlarik berek inori maitasuna eskaintzeko, esfortzua eskatzen duelako. Inork zaputuz egingo balie, barruraino sentituko lukete, hain bait dira sentiberak, harreman pertsonaletan sinbiotiko hutsak, beren buruak merkatuko objektutzat kontsideratzen dituzte eta zein bere buruarekiko estimu eta identitate-sentimenduan mailarik apalenean aurkitzen dira.

Argitasun hauek ematea beharrezkoa zen, toxikomanoaren ezaugarri berezien zerrenda bat onartzeko. Hori da, hain zuzen ere, Basileako Unibertsitateko psikiatri klinikako Ladewig irakasleak egin ohi duena: pertsona hauek tentsioak jasateko gauza-ez bezala deskribatzen ditu, molestiarik txikiena gainerik bat-batean kentzea behar dutenak, beti ere herstura gainditu nahi izateko eta depresio ia omnipresenterako joera erakusten dutenak.

Egitura psikikoari dagokionez, pertsona heldugabe eta segurtasunik gabetzat jotzen ditu, beti harreman pertsonal axalekoak dituztenak, eta beren sentimenduetatik babestu beharra dutelarik, beraien mehatxupear sentitzen bait dira. Insegurtasun hori gorputzari buruzko jarreraren ere agertzen da, osasunaren kezka gehiegian, batetik, eta erabateko ezaxolan, bestetik.

Harreman pertsonalei dagokienez, indibiduo erreserbatuak dira, sentiberak, eta, honetan ere ikusten da paradoxa, beti ere pertsona ezagun baten mendeko.

Literatura psikoanalitikoan, ortodoxiatik heterodoxiaraino, bat datoz denak toxikomanoak oral-pasibo bezala sailkatzerakoan, Freud-ek, Abraham-ek, Fenichel-ek esaten dutenez, edo pareko den hartzaile-masokista bezala, Fromm-ek dioenez.

Honela, drogarekiko atxekipena, Freud-en eritziz, finkapen oral bortitzen ondorioa da, eta atxekipen primarioa masturbazioa dela dio, eta gainerako atxekipenak honen ordezkioak soilik.

Linea honi jarraituz, K. Abraham-entzat toxikomaniak neurosi-mota batzu dira eta toxikoak hartzeak sexualitate pregenitalaren atsegina emango luke aditzera; hori dateke arrazoia zergatik toxikomanoentzat drogaren kontsumoa abandonatzea, neurotikozentzat beren sintomak uztea bezain zaila izan ohi den.

Bereziki interesgarriak dira K. Mehniger jaunaren aportunak alor honetan, diotenean toxikomanoen bulkada autodestruktiboak, gurasoek traizionatuak izan direlako ustetik sortutako

haur-sentimenduen ondorioak direla. Horrek haurren erra bizia sortzen du, gurasoak ezabatzea desiratzereinokoa, eta une berean, haiek galtzeko beldurra sumatuz.

Horrela, heldutasunera iritsiko denean, alkohola —alkoholaz mintzo bait da K. Mehninger, baina gauza bera esan litekeela uste dugu geure aldetik gainerako toxikoengatik ere— atsegina eta mendekua lortzeko medio bihurtuko da, bere etsaitasuna toxikoen eraginpean gauzaturiko portaera antisozialaren bidez agertzen duelarik, eta, aldi berean, horrek nortasunean sortzen dituen ondorio psikiko eta fisikoei esker, errudun-sentimendua ahultzen delarik.

R.P. Knighth jaunak, drogari atxekiaren famili ingurunea aztertzen du, konklusio honetara iritsiz: honelako pertsonaren haurtzarohan amaren neurrizgorako babeseta eta barkaberatasuna ikusi behar dela, haurraren gurariak atsegin oralen bidez baretzen ibili dena, aitaren irudia, berriz, irmotasunik gabea eta guztiz ahuldua ageri delarik.

Honela, menpetasuna, ukatua izateari beldur garratza eta errudun- eta gutxiagotasun-sentimendua oinarri dituen nortasuna eratuz doa.

Halaz guztiz, nire eritziz, ortodoxiaren alorrean beti, Otto Fenchel da toxikomanoen nortasunaren egitura intimoa argienik azaltzen duen psikoaanalista. Berak dioen bezala, toxikomanoek helburu narzisista pasibo bati loturiko segurtasun- eta autoafirmazio-sentimenduak eman dakizkien bilatzen dute, barne-beharrak asetzeaz beste irrikarik ez dute, horrexek finkatzen bait du horien existentzia; labur esateko, hori da bilatzen duten berotasuna eta elikadura. Beren gauzetan eta sexualitate genitalean interes gutxiko indibiduoak dira, autore berak dioenaren arabera.

Berotasuna emango eta jateko irrika aseko dien zerbait balitz bezala sentitzen dute droga. Dastatu duten bezain laster badakite horixe dela drogak esan nahi duena. Eta, orduz gero, horien segurtasuna, zoriona eta bizitza bera ere drogaren mende daude.

Gizaki hauen barne-egitura, drogaren mende erori badira bereziki, libidoaren desarrolloaren etapa goiztiarren antzekoa da; diferentzia bakarra honetan dagoelarik, haurrak atsegina bakarrik bilatzen duela, kanpo-errealitateaz edo objektua zer denaz batere arduratu gabe.

Aho-menpetasunezko egitura deitzen duen honek argitzen du drogari atxekien portaera. Hasieratik libido genitala ahula ager-

tzeaz gainera, pixkana-pixkana edozertarako ardura galduz doaz, eta beren aktibitateak, okupazioak, arau kulturalak, etab. ahanzten dituzte; are gehiago, sarritan giza bizitzako arau elementalak ere abandonatzen dituzte, eta horretatik sortzen dira ezaxola higienikoa, indizioak hartzerakoan prekauziorik eza, familiartekoen sufrimenduarekiko sentikortasun-eza, droga eskura diezaiketenekiko menpetasun osoa, etab.

Ez badakit ere toxikomanoak Fromm-en karakterologian sartzen inor ahalegindu denik, nire eritziz bidezkoa litzateke karaktere hartzaile masokista deritzanean sartzea, horien artean aurkitzen bait dira, beren askatasunetik, erantzukizunetik, indibidualitatetik eta autonomiatik ihes eginez, segurtasuna ematen dien zerbaitetan babesten diren indibiduoak.

Bere *ni*-az erantzirik, beste edonoren menpetasunean jarriko da, pertsona dela nahiz taldea, hori izango delarik haiekiko harreman bakarra. Menpetasun hori konpultsioz irrikatuko du bere bakardadetik eta isolamendutik ihes egitearren.

Indibiduo hauen sozializazio-prozesuak menpetasun-tankera hartzen du funtsean, haien existentziako jarrera bakoitzean: askatasunean bizi izateari dion beldurrean, esate baterako, agertuko dena.

Pertsona hauek beren buruak txikiagotzeko eta ahul ikusteko joera dute, gauzak menperatzeari uko eginez.

Kanpotiko botereetara makurtzeko joera nabari zaie, pertsonetara, erakundeetara edo are natura berarengana ere.

Ez dira inola ere gauza «ni neu naiz» edo «nik nahi dut» sentimendua experimentatzeko.

Bizitza osotasunean harturik, beren ahalmenaz gaindik dagoen zerbait bezala, botere beldurgarri bat bezala agertzen zaie, ezin menderatu dutena bezala.

Kasurik larrietan, beren buruak txikiagotu eta besteren mende jartzeko joera hori beren buruak zigortzean agertzen da, edo autokritikarik zorrotzenetik gaisotasun bat desiratzeraino doazen sufrimenduak eragitean beren buruei.

Karaktere-mota hori, Fromm-entzat, norberaren indibidualitatearen traba gainera kentzeko ahalegin bezala ageri da, finkota-

sun- eta segurtasun-sentimendua ematen dioten botereei menpeko eginez.

Euskaratzailea: Jose Antonio Agirre

M.T.

LA PERSONALIDAD DEL TOXICOMANO

LA PERSONNALITE DU TOXICOMANE

El autor, antes de pasar a subrayar los rasgos que se encuentran con relativa frecuencia en el toxicómano, precisa el concepto de personalidad y describe algunos aspectos de la sociedad en la que surge el toxicómano: un sistema que hace de la producción un fin en sí misma; un trabajo alienado; la exacerbación de un consumismo alienante, etc.; todo ello facilita el desarrollo de personalidades pasivas y dependientes que sienten que la fuente de todo bien se halla siempre en el exterior, que buscan más ser amados que amar.

Inseguridad, inmadurez, superficialidad de los contactos, impulsos autodestructivos, búsqueda de dependencia, sometimiento, sentimientos de culpa e inferioridad, etc., son los rasgos principales del retrato del toxicómano trazado por el autor sirviéndose de diversos autores: Ladewig, Freud, Abraham, Fenichel, K. Mehniger, R.P. Knight, E. Fromm.

L'auteur, avant de passer à la description des traits caractéristiques du toxicomane, précise le concept de personnalité et décrit certains aspects de la société où apparaît le toxicomane: un système qui fait de la production une fin en soi; un travail aliénant; le besoin d'une consommation tout aussi aliénante poussé à l'extrême, etc; tout cela facilite le développement de personnalités passives et dépendantes qui sentent que la source de tout bien se trouve à l'extérieur, qui cherchent d'avantage à être aimés qu'à aimer.

Insécurité, immaturité, superficialité des contacts, désir d'auto-destruction, recherche de dépendance, soumission, sentiments de culpabilité et d'infériorité, etc. sont les principaux traits du toxicomane que l'auteur trace en se rapportant aux travaux de divers auteurs tels que: Ladewig, Freud, Abraham, Fenichel, K. Mehniger, R.P. Knight, E. Fromm.